AKMEOLOGIK FANI YONDASHUV ASOSIDA BO'LAJAK TARBIYACHILARNI TAYYORLASH

Xazratqulova Munira va
Bayzakova Maftuna

Annotatsiya: Ushbu maqolada akmeologiya fani orqali bo'lajak tarbiyachilarni tayyorlash jarayonlari ko'rib tahlil qilinadi. . Oliy pedagogik ta'lim jarayoni sub'ektlarining pedagogik tafakkurini shakllantirish va rivojlantirish bevosita ta'lim mazmuni yordamida amalga oshiradi

Kalit so'zlar: Akmeologiya,bo'lajak tarbiyachi, tayyorlash, pedagogika,ta'lim, loyiha, oliy pedagogika

Аннотация: В данной статье анализируются процессы подготовки будущих педагогов посредством науки акмеологии. Формирование и развитие педагогического мышления субъектов высшего педагогического образования осуществляется непосредственно с помощью образовательного контента.

Ключевые слова: акмеология, будущий педагог, обучение, педагогика, образование, проект, высшая педагогика

Abstract: In three articles, the process of preparing future educators through the discipline of acmeology is analyzed. . The formation and development of the pedagogical thinking of the subjects of the higher pedagogical education process is carried out directly through the content of education.

Keywords: Acmeology, future educator, training, pedagogy, education, project, higher pedagogy

Respublikamiz mustaqilligining yigirma ikki yiilik rivojlanish davrida ta'lim-tarbiya jarayonini takomiilashtirish va zamonaviylashtirish masalasi dolzarb bo'lib qolmoqda. Shu bilan birga, jamiyatimizga yuksak professional kadrlar tayyorlash masalasi pedagoglardan o'quv mashg'ulotlarining yangi shakllarini izlab topish, zamonaviy ta'lim texnologiyalarini yaratish va ularni ta'lim-tarbiya jarayoniga joriy etish, o'quv jarayonini samarali tashkillantirish va shu orqali oliy o'quv yurtlarida

talabalaming fanlardan o ‘zlashtirish darajasini yanada oshirish maqsadini amalga oshirishni talab qilmoqda. Ana shunday o ‘qitish usullaridan biri bugungi kunda bizga ma’lum bo'lgan pedagogik texnologiya usulidir. Ammo so‘z ta’lim texnologiyasini qo‘llash jarayonida o‘z talabalarining u yoki bu fanlarga individual imkoniyatlarini birgalikda loyihalash jarayonida olingan natijalar oldimizda turgan muammolami tanqidiy tahlil qilish orqali, nostandart yechimlarni topish kabi masalalami ishlab chiqishga yondashish ustida kctadi. Shu bois, texnologiyani qo‘llash pedagogning tejalgan vaqti, ta’lim olayotgan o‘quvchilarining mutaxassishk malakalarini yanada oshirishlarida juda zamr bo‘lgan shaxsiy muloqotlari uchun asqotadi. Biz ana shu kabi ta’lim texnologiyalaridan yana biri «Akmelcxnologiya», ya’ni «Akmeologiya» fanining texnologiyasini sizning e’tiboringizga tavsiya etmoqchimiz. «Akmeologiya» fanidan o‘quv qo‘llanma respublikamiz ta'lim tizimi uchun yangi yo‘nalish sifatida ilk bor tavsiya etilayotgan ckan, biz uni amalga oshirishda «majmuli yondashuv», didaktika tamoyillari va qonun-qoidalari hamda «akmetexuologiya» tamoyillariga qanday qilib amal qilish mumkin, uning afzalligi nimada, nimasi bilan boshqa texnologiyalardan farq (jiladi, degan o‘rinli savollar yuzaga keladi. 3 www.ziyouz.com kutubxonasi Shuni alohida e’tirof etish lozimki, har qanday fanning puxta o‘ylab modeUashtirilgan loyihasi pedagogik faoliyatning bir necha yillik samarali kechishiga asos bo‘]ishi mumkin. Shu bilan biiga, o‘quv mashg'ulotlarini ushbu modellashtirilgan loyiha asosida olib borish ulami «a’lo» yoki «yaxshi» kechishini kafolatlaydi. «Akmeologiya»ning ushbu modellashtirilgan loyihasidan nafaqat soha mutaxassislari, balki qator fan vakillari ham andaza sifatida foydalanishlari mumkin. «Akmetexnologiya»ning yuqorida sanab o‘tilgan tamoyillaridan kelib chiqib, o‘quv mashg‘ulotlari loyihasini tuzishda bajariladigan vazifalar quyidagi tartibda amalga oshiriladi, uni o ‘quv mashg‘uloti loyihasini tuzish algoritmi deyiladi. Birinchi vazifa. 0 ‘quv kursining asosiy mavzulari (boblari) aniqlanib, ulami birgalikda yaxlit bir butunlik sifatida qabul qilib, «mego» (o‘ta katta) modul deb ohnadi va uning maqsad va vazifalari belgilanib, jadval ko‘rinishida ifodalanadi. Mazkur o‘quv qo‘llanmada «Alohida ijtimoiy gumhlar va qatlamlar bilan ijtimoiy ish» o‘quv fani bir butun sifatida

mego-modul deb ohnib, maqsadi aniqlandi. Izoh: ushbu maqsad o ‘quv kursi uchun belgilangan davlat ta ’lim standartlariga mos kelishi shart. Ikkinchi vazifa. Ushbu modul tarkibiga kimvchi bilimlaming umumiy hajmi, izchilhgi, fikming tugallanganligidan kelib chiqib, undagi o‘quv materiahni «makro» (katta) modullarga ajratib, ulaming ham maqsadlari aniqlab olinadi va jadval shakliga keltiriladi. «Alohida ijtimoiy gumhlar va qatlamlar bilan ijtimoiy ish» o‘quv fani «mego» moduli ichidagi bilimlaming hajmi, mantiqiy bog'hqligi va fikrlarning tugallanganligidan kelib chiqib, uning tarkibidagi «Akmeologiya» kursini «makro», ya’ni «katta» modul sifatida ajratib ohb, uning maqsadini belgilab olamiz. Uchinchi vazifa. Har bir juft soath o‘quv mashg‘ulotlarining, ya’ni mezo-modullaming xususiy jadvallari tuzib olinadi. Bunda, birinchidan, bir juft soath o‘quv mashg‘uloti mezomoduli bir nechta kichik mavzulardan iborat bo'lgan «mikro», ya’ni kichik modullarga ajratiladi va ulaming maqsadlari hamda ularga ajratilgan vaqt ko‘rsatiladi. 4 www.ziyouz.com kutubxonasi Ikkinchidan, bir juft soatli o‘quv mashg‘uiotidagi mikromodullar orqali beriladigan bilimlar tizimi ichidan tayanch tushunchalami ajratib, ular asosida talabalar bilim va ko‘nikmaiarini baholash uchun nazorat savollari tuziladi va baholash mezonlari ko‘rsatiladi. Uchinchidan, mikro-modulning mazmunidan kelib chiqqan holda mashg‘ulot turi va tipi belgilab ohnadi. To‘rtinchidan, mikro-modulning mashg‘ulot turi va tipiga ko‘ra qo‘llanilishi lozim bo‘lgan an'anaviy yoki interfaol usullar, texnik vositalar va didaktik materiallarning o‘mi ko'rsatiladi. Beshinchidan, mikro-modulni samarali amalga oshirishda foydalanish lozim bo‘lgan adabiyotlar ro‘yxati keltiriladi

M a’lumki, Islom dinining muqaddas kitoblaridan Qur'oni Karim va Hadislarda ham odob-axloq, ayollaming turmushdagi o‘rni va vazifalari, er va xotin o‘rtasidagi munosabatlar, bolalar tarbiyasi, oila yuritish, nikoh va muhabbat masalalariga keng o‘rin berilgan. Quyida hadislar to‘plamidan bir necha misollar keltiramiz: «Farzandlaringizni izzat-ikrom qilish bilan birga axloq-odobini ham yaxshilangiz»; «Sizlarning har biringiz bamisoli cho‘pondirsizlar va o‘z qo‘l ostingizdagilarga mas’uldirsizlar». Kaykovusning «Qobusnoma»sida «Ey farzand, umidim shuki, sen bu

pandlami qabul qilgaysan. Bu bilan men otalik vazifasini bajo keltirgan bo‘larman, — deydi m a’rifatparvar ota Kaykovus, — Bilgilki, xalqning rasmi, odati shundayki, yugurib-elib, qidirib-axtarib dunyodan biron narsa hosil qiladilar va bu topgan narsalarini o‘zlarining yaxshi ko‘rgan kishisiga qoldirib ketadilar. Men dunyoda mana shu so‘zlami hosil qildim, sen mening uchun eng qimmatbahosan. Menga safar vaqti yaqinlashdi, dunyodan nima hosil qilgan bo‘lsam, sening oldingga qo‘ydim, toki o‘zingga bino qo'ymagaysan va o‘zingga nomunosib ishlarni qilmagaysan»2. Kaykovus o‘z o‘g‘lining kelajagi haqida qayg‘urib, uning kelgusida har jihatdan barkamol, to‘kis inson bo‘lib yetishishini istagan holda o‘z o‘git va pand-nasihatlarini qoldirib ketgan. Kaykovus o ‘z asarining V bobida oilaviy tarbiya xususida alohida to‘xtaladi. Yoshlarning ota-onani hurmat qilishga chaqiradi, ularning o‘z farzandlari uchun «o‘limga ham tayyor» turishlarini ta’kidlaydi. Ota-ona ko'nglini ranjitmaslik, ularni izzat-ikrom qilish, hamisha shirin so‘zlar bilan muomalada 1 Shoamirova Y. O'zbek oilasi ma’naviyati tarixiga bir nazar. / / «Jamiyat va bOshqaruv», 2002, 4-son. —37-b. 2 Kaykovus. Qobusnoma. — T.: «Istiqlol», 1994. —84-b. 142 www.ziyouz.com kutubxonasi bo‘lish zamrligini uqtiradi: «... o‘z farzanding seni hurmat qilishni istasang, sen ham ota-onangni hurmat qil, chunki otaonang haqida nima ish qilsang, farzanding ham senga shunday ish qiladi». Farzandning aqlli, dono, o‘qimishli, ya’ni ma’rifatli bo‘hshini ota-onani hurmat qilishi bilan bog‘laydi: «Har bir farzand aqlli va dono bo‘lsa, ota-onaning mehr-muhabbatini ado qilishdan bosh tortmaydi»

Adabiyotlar ro’yxati:

1. R.A. Zokirova - *Maktabgacha ta’lim pedagogikasi.* Toshkent: O‘qituvchi , 2017 yil
2. N.N. Jo‘raev - *Pedagogik texnologiyalar va pedagog mahorati*. Toshkent: Fan va texnologiya , 2020 yil.
3. Sh. Kurbanov - *Ta’limda innovatsion yondashuvlar.* Toshkent: Yangi asr avlodi, 2018 yil.

4. I. Musurmonov - *Pedagogika va psixologiya asoslari*. Toshkent: Sharq, 2019 yil

5. A.A. Ergashov - *Pedagogik innovatsiyalar asoslari*. Toshkent: O‘qituvchi, 2021yil.